

T.B.M.M.
DEMOKRATİK TOPLUM PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Sayı: 967
Tarih: 09.12.2009

11348

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın Sayın Başbakan Recep Tayyip ERDOĞAN tarafından Anayasa'nın 98. ve İçtüzüğü'nün 99. maddesi gereğince yazılı olarak yanıtlanmasını saygılarımla arz ederim. 09.12.2009

Sebahat TUNCCEL
İstanbul Milletvekili

TEKEL'in özelleştirilmesine hız verilmesiyle birlikte, son dönemde 12 bin işçinin çalıştığı Anadolu'daki yaprak tütün işletmeleri de kapatılmaktadır. TEKEL'e bağlı söz konusu 56 yaprak tütün işletmesinin birçoğu Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde olmak üzere halka istihdam sağlayan önemli işletmelerdir. Tütün işçilerinin işten çıkarılmakta ya da "sözleşmeli işçi" statüsünde çalışmaya zorlanmaktadır. Böylelikle, iş güvencesi sağlanmaksızın çok daha düşük ücretlere işçi çalıştırabilmektedir. TEKEL'in en büyük işletmesi olan İstanbul Kartal'daki işletme de özelleştirilmiştir. Söz konusu özelleştirmeler ve bunlara eşlik eden yaprak tütün işletmelerinin kapatılma kararına Tek-Gıda-Sen'den ve toplumun duyarlı kesimlerinden tepkiler yükselmektedir. Ayrıca, 2008 yılında TEKEL'in büyük işletmesinin ve logosunun Britanya menşeli BAT firmasına satılmasına koşut olarak yerli tütüne olan talep azalmıştır ve azalmaktadır.

Türkiye'de tütün üretimi üç milyon insanın geçimini sağladığı, tarım alanında onyıllar boyunca ihracatın en önemli kalemi olagelmış temel bir iş sahası iken, zaman içerisinde yok olma ve yok sayılma aşamasına getirilmiştir. 1996 yılında ilk olarak 200 kg'lık tütün ekimi kotalarının başlatılması ve 2002 yılında çıkartılan 4733 nolu yasa ile işletmecileri koruyan tek taraflı sözleşmelerin önünün açılmasıyla tütün işçileri zor durumda bırakılmıştır. 1990'lı yıllarda 600 bin üretici, aileleriyle birlikte üç milyon insan, tütünden geçimini sağlamaktayken; son yıllarda üretici sayısı 200 binlere gerilemiştir. Bu gelişmelere koşut bir biçimde, 1990'larda 270 bin ton olan tütün üretimi 2009 yılında 90 bin ton düzeyine gerilemiştir. Tütün ekemez duruma getirilen aileler, büyük kentlere göç etmek zorunda kalmış, bu da başka toplumsal sorunların önünü açmıştır.

Türkiye'de 1980'den sonra birçok kamu iktisadi teşekkülü (KİT) ya da devlet işletmesi 'kâr etmediği' ya da 'devlete yük olduğu' gerekçesiyle özelleştirilmektedir. Özelleştirme dosyası gündeme geldikten 15-20 yıl sonra satış işlemleri gerçekleştirilmektedir. Söz konusu sürede ve süreçte, KİTler özelleştirme kapsamında olduğu için bunlara yatırım ya da iyileştirme yapılmamaktadır. Böylelikle söz konusu işletmeler bilinçli bir biçimde değersizleştirilmektedir. Sonunda geline nokta ilgili işletmeler yok pahasına özel sektöre peşkeş çekilmektedir. Uygulanan değersizleştirme politikası en çok emekçi kesimi vurmaktadır. Benzer uygulamalar Sümerbank, Etibank gibi pek çok kamu işletmesinin

özelleştirilmesinde de yaşanmıştır. Kamunun iktisadi alanda ağırlığının azaltılmasının ve sosyal devlet anlayışına sığmayan uygulamalarının gerekçesi olarak gelişmiş ülkelerde de benzer uygulamalar olduğu savı ileri sürülmektedir. Ancak salt tütün işletmeciliği alanına bakıldığında bile, söz konusu sektörde Avrupa ülkelerinde kamu sektörünün ağırlığının %40'lar düzeyinde olduğu, aynı oranın Türkiye'de %18'lere gerilediği görülmektedir.

Tarımda politikasızlığın bedelini çoğu zaman olduğu gibi üreticiler, çiftçiler ödemektedir. Buna ek olarak, özelleştirmelerden ötürü onbinlerce işçi mağdur edilmektedir. Sosyal devlet anlayışı gereği, tütün üreticilerine "Tütün ekme!" diyebilen bir devletin, mecbur kıldığı uygulamanın alternatifini de koyması gerekmektedir. Aksi takdirde, yoksulluğa ve işsizliğe terk edilmiş ailelerle birlikte çok ciddi toplumsal sorunlar ortaya çıkmaktadır. Her ne kadar özelleştirme politikaları yanlışsa da, devletin sosyal devlet olma ilkesine dayanarak söz konusu yanlış politikaları ile işsiz kalmasına yol açtığı emekçilerin mağdur olmaması için çözüm üretebilmesi gerekmektedir. Daha önce TEKEL özelleştirmelerinde iki alternatif seçenek söz konusu edilmiştir. Bu alternatifler özelleştirilen fabrikada işçinin çalışmayı sürdürmesini ya da 4/C statüsünde 'sözleşmeli işçi' olarak çalışabilmesini içermektedir. 4/C'ye göre, söz konusu işçilerin 500-600 TL ücretle yılda on ay, iş ve sosyal güvence olmaksızın çalışması mümkün kılınmıştır. Ne var ki, yaprak tütün işletmelerinin kapatılmasında, söz konusu alternatifler dahi bir seçenek olarak söz konusu edilmemiştir. Daha önce Petlas ve Demir Çelik fabrikalarında çalışan işçilerin "açıktan atama" ile diğer kurumlarda istihdam edilmelerinin sağlanmasına benzer bir uygulama ne yazık ki henüz gündeme getirilmemiştir. Sonuç olarak, devletin sosyal devlet ilkesini terk etmeksizin işçileri mağdur etmeyeceği alternatifler sunması olmazsa olmaz bir gerekliliktir. Buna göre aşağıdaki soruların yanıtlanması kamuoyunu ve işsiz bırakılma korkusu ile yüz yüze bırakılmış işçilerin ailelerinin merakını giderebilecektir:

1. Yaprak tütün işletmelerinin kapatılması sonucu işsiz kalacak 12 bin kişinin mağduriyetini engellemek için planınız nedir? Bu çalışanların mağdur olmaması için Petlas, Demir Çelik özelleştirmelerinde uygulanan işçilerin "açıktan atama" ile diğer kurumlarda istihdam edilmesi çözümünün tütün işçilerine uygulanmasını düşünmekte misiniz?
2. 1996 yılından bu yana Tütün üretimin kota uygulaması ile bitme noktasına getirilmesiyle kaç çiftçi işini kaybetmiştir?
3. TEKEL'in özelleştirilmesiyle toplam kaç işçi işten çıkarılmıştır ya da 4/C kapsamında çalıştırılmaktadır?
4. Tütün politikaları sonucu Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinden metropollere göç etmek zorunda bırakılmış kaç kişi vardır? Söz konusu kişilerin refahını ve topluma uyumlarını kolaylaştırmak adına bugüne kadar devlet tarafından neler yapılmıştır?
5. Karadeniz ve Doğu Anadolu bölgelerinde tütün üretiminin tamamen sonlanma noktasına gelmesine tütün ekim kotalarının ve özelleştirmeleri neden olmuştur. Tütün üretimini yeniden canlandırmak için kalıcı bir tarım politikası stratejiniz mevcut mudur? Yoksa, böylesi bir stratejinin hazırlanması düşünülmekte midir?